

Усім зацікавленим і небайдужим до майбутньої долі острова Хортиця і Національного заповідника «Хортиця»

Ми, представники і прихильники науково-громадської ініціативи «Інститут сакральної географії. Просторові практики», вітаємо широке публічне обговорення, присвячене осмисленню майбутнього острова Хортиця (Національного заповідника «Хортиця»), яке було ініційоване Запорізькою обласною державною адміністрацією, як реакція на реалізацію ініціативи Президента України «Велика реставрація», що є складовою частиною глобальної програми «Велике будівництво».

Мабуть, така висока і серйозна увага до Національного заповідника «Хортиця» прикута чи не вперше за всі роки його існування.

Розпочаті процеси спонукають долучитися до них і небайдужі кола громадськості.

Уважно прослухавши два публічних обговорення дискусійної платформи «Хортиця: видатна історія – велике майбутнє» від 16 і 30 квітня цього року, а також ознайомившись із відповідними матеріалами у медіа, ми відмічаємо, що поза увагою часто залишається, на наш погляд, найважливіше – розуміння унікальної значущості Хортиці як простору, який необоротно змінює кожного, хто готовий сприйняти його невимовний вплив на людину.

На нашу думку, тут немає ніякої містифікації Хортиці, але лише нагадування про той її вимір, завдяки якому це дивовижне місце протягом тисячоліть сприймалося людьми як своєрідний генератор особливих ефектів, яким немає вичерпних пояснень, але є чимало їхніх свідчень. Саме цей сакральний статус і був в усі часи тим «магнітом», що вабив людей різних культур і поколінь, які залишили на острові свої сліди. Займаючись дослідженням і збереженням артефактів, потрібно пам'ятати, що тисячоліттями викликало їх до життя саме тут, на цьому острові: не тільки його географічне положення та значення в політичній кон'юнктурі тієї чи іншої епохи, але саме це значення сакрального простору, про який знали і пам'ятали наші предки, і яке сьогодні ми ризикуємо втратити. Ми ще до кінця не усвідомлюємо усіх розмірів шкоди, яку вже нанесли і наносимо Острову (насамперед, це реалізація масштабних інфраструктурних проєктів, зокрема, будівництво гребель на Дніпрі, будівництво мостових переходів на і через острів), і як на це реагує тонкий світ.

Ми пропонуємо в процесі створення програми розвитку Національного заповідника «Хортиця», до складу якого входить як острів Хортиця, так і прилеглі острови, скелі й урочище, умовно Велика Хортиця, враховувати наступні пропозиції.

1. Острів Хортиця, розташований в центрі одного з найбільших міст України, зоні екологічного лиха, – це вітчизняна святиня, місце сили і глибинної комунікації, унікальна заповідна територія, одна з небагатьох ділянок суші на планеті, яка пам'ятає час народження Землі. Саме згадані концептуальні і світоглядні засади мають бути закріплені і покладені в основу будь-яких подальших змін і перетворень на Хортиці.

2. Реконструкції на території, підпорядкованій Національному заповіднику «Хортиця», необхідно проводити, спираючись на чинне українське законодавство, не тільки дотримуючись, а і послідовно підсилюючи заповідний статус, орієнтуючись на кращі світові взірці заповідної справи з урахуванням археологічної, історико-культурної, релігійної, природно-геологічної та інших складових.
3. Дотримуватися чіткого зонування території Національного заповідника «Хортиця» і донести його зміст і вимоги до кожного, хто живе, працює, прибуває в Заповідник.
4. Проведення реконструкції Музею історії запорізького козацтва та прилеглої території (Кургану Єдності України), впровадження нових об'єктів культурного значення (Музей судноплавства та інші) здійснювати на основі Генерального плану розвитку Національного заповідника «Хортиця», прозорих тендерів і за результатами ґрунтового обговорення пов'язаних питань серед широкого загалу.
5. Не допускати незаконного будівництва, звільнити всі приберегові зони для вільного проходу, винести очисні споруди за межі Національного заповідника «Хортиця» задля збереження острівного ландшафту.
6. Розробити програму з популяризації Національного заповідника «Хортиця», його місії як серед відвідувачів, так і серед містян Запоріжжя, починаючи з дитячих садків і початкової школи.
7. Проводити на регулярній основі інформаційні кампанії в медіа, висвітлюючи природні, історичні, сакральні та інші аспекти Хортиці, а також для висунення нових культурних ініціатив, пов'язаних з островом.
8. Ми виступаємо категорично проти перетворення острова Хортиця і прилеглих територій на розважальний, утилітарний, споживацький комплекс, з неконтрольованим і надлишковим антропогенним навантаженням.
9. Наш орієнтир – це Стоунхендж, Храмова гора, Екстернштайн, а також острови Міяджіма (Іцукусіма), Ольхон, Рюген, Сіте; це плекання еталонної території у добу антропоцену, а не ще один «Диснейленд».
10. Серед пріоритетних і стратегічних напрямків у діяльності Національного заповідника «Хортиця» пропонуємо вважати його інтеграцію в європейський і світовий контекст та перетворення у потужний науково-дослідний центр.

Феномен острова Хортиця може відкритися в повному обсязі тільки тоді, коли людина і суспільство сприйматимуть його як святиню, священну землю, місце глибинної комунікації і пам'яті, а не як один із багатьох музейно-заповідних комплексів, а тим паче, як місце для відпочинку та розваг.

Розраховуємо на виважену, вдумливу і усвідомлену позицію усіх тих, від чіьх рішень залежатимуть найближчі зміни на території Національного заповідника «Хортиця».

У разі потреби, ми готові розширити висловлені нами пропозиції/тези, підкріпивши їх конкретними фактами, прикладами або поясненнями.

З повагою і надією бути почутими усіма, кому не байдужа доля Хортиці, Представники і прихильники науково-громадської ініціативи «Інститут сакральної географії. Просторові практики»:

Алейніков Олексій (Київ)
Бакурова Анна (Запоріжжя)
Бакуров Костянтин (Запоріжжя)
Вілінов Юрій (Запоріжжя)
Власов Олег (Запоріжжя)
Дашевська Ірина (Запоріжжя)
Завгородній Юрій (Київ)
Калюх Юрій (Київ)
Капранов Сергій (Київ)
Киричок Олександр (Київ)
Кликавка Олександр (Бровари)
Козловський Ігор (Київ)
Кравчук Павло (Запоріжжя)
Лавров Ігор (Запоріжжя)
Лавров Сергій (Запоріжжя)
Малахов Ігор (Запоріжжя)
Манюк Вадим (Дніпро)
Метілка Дмитро (Лісабон)
Мешков Віктор (Василівка)
Мирошник Денис (Мелітопіль)
Пашник Світовит (Запоріжжя)
Родна Валентина (Верхньодніпровськ)
Романенко Олександр (Фастів)
Самойленко Анатолій (Київ)
Сіренко Віктор (Назарівка)
Сморжевська Оксана (Київ)
Терещенко Еліна (Запоріжжя)
Ткаченко Олег (Ворзель)
Толмачов Олексій (Запоріжжя)
Філоненко Сергій (Кривопілля)
Ханов Олег (Миколаїв)
Харлан Олександр (Дніпро)
Чубенко Людмила (Запоріжжя)
Широкорад Дмитро (Запоріжжя)
Шокарев Віктор (Запоріжжя)
Щепанський Віталій (Рівне)
ГО «Системні дослідження»

14 травня 2021 року

Електронна адреса для зворотного зв'язку: isgsp@ukr.net